

บทที่ ๒

แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของคำว่าต้นทุนชีวิต

ความสำคัญของต้นทุนชีวิต

นพ.สุริยเดว ทรีปาตี ผู้จัดการแผนงานสุขภาวะเด็กและเยาวชน หรือ เด็กพลัส (สสส.) www.dekplus.com

อธิบายว่า ต้นทุนชีวิตเด็ก แนวคิดเชิงบวก

ความสำคัญของต้นทุนชีวิต

ในปัจจุบันสังคมในโลกยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในสังคมมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านอาชญากรรม เศรษฐกิจ ความเสื่อมโทรมทางด้านสังคม และการลดคุณค่ามิติด้านวัฒนธรรม สิ่งสำคัญพบว่าการแก้ไขปัญหาดังกล่าว นั้น มองปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นตัวตั้ง เมื่อเกิดปัญหาแล้วจึงค่อยแก้ไข ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ตรงกันข้ามการเสริมสร้างให้เกิดการป้องกันน่าจะเป็นวิธีการที่มีประโยชน์และสามารถที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้มากกว่า แม้ว่าทุกวันนี้มีหน่วยงานต่างๆ ให้ความสนใจในการสร้างกิจกรรมเพื่อให้เยาวชนมีทางเลือกเพิ่มขึ้น แต่ก็ไม่สามารถหยุดยั้งปัญหาความเสี่ยงต่างๆ ที่กำลังทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นได้ อาจเป็นเพราะกิจกรรมมีปริมาณไม่มากพอกับเยาวชนหรือตรงกับความต้องการของเด็กเยาวชน อีกทั้งชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมดังกล่าว ดังนั้นการสร้างเครื่องมือสำรวจต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนไทย จึงมีความจำเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เยาวชน ครอบครัวและสังคมเกิดภูมิคุ้มกันที่แข็งแรง เพื่ออนาคตของประเทศชาติต่อไป “ต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย” (Developmental Assets ; DA) หมายถึง ปัจจัยสร้างหรือคุณลักษณะที่ดีที่ประกอบด้วยด้านจิตใจ สังคม และวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อกระบวนการคิด การตัดสินใจ และแสดงออกในรูปแบบพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับการเสริมสร้างให้เกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งการเสริมสร้างต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนนี้ย่อมมาจากการได้รับอิทธิพลจากปัจจัยในตัวเด็กเอง และจากปัจจัยภายนอก อันได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน เพื่อนและชุมชน ซึ่งหากสามารถควบคุมปัจจัยและเสริมสร้างปัจจัยต่างๆ ให้เหมาะสม จะส่งผลต่อการพัฒนาต้นทุนชีวิตที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนเติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุขและมีสุขภาวะที่ยั่งยืน” หลายประเทศให้ความสำคัญกับการวิจัยด้านเด็กเยาวชนในปัจจัยเชิงบวก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เกิดขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๘๙ โดยสถาบันวิจัยในสหรัฐอเมริกาได้สำรวจเยาวชน ๓-๔ แสนคน และพัฒนามาเป็นดัชนีชี้วัดจำนวน ๔๐ ข้อ พร้อมๆ กับสร้างเทคนิคให้กับผู้ที่ทำงานด้านเด็กเยาวชนให้มีทักษะในการให้เพิ่มประสิทธิภาพให้เยาวชนผ่านเกณฑ์ให้มากที่สุด

จากรายงานการศึกษาของสหรัฐอเมริกาพบว่าเยาวชนหรือครอบครัวที่ผ่านเกณฑ์เกิน ๒๐ ตัวชี้วัด โอกาสที่เยาวชนจะล่อแหลมต่อพฤติกรรมก็จะยิ่งน้อยลง และหากผ่านเกณฑ์เกิน ๓๐ ตัวชี้วัด แทบจะสรุปได้เลยว่าครอบครัวเข้มแข็ง เยาวชนแข็งแรง ลดปัญหาสังคมลงได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การดูแลป้องกันสุขภาพทั้งกายใจและสังคมของเด็กและเยาวชน ไม่เพียงแต่ป้องกันเยาวชนในยุคปัจจุบันแต่ยังช่วยสร้างผู้ใหญ่ที่มีต้นทุนชีวิตที่ดีในอนาคตด้วย และเป็นสิ่งที่ท้าทายผู้ที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชนในการดูแลสุขภาวะเยาวชนเป็นอย่างมากในการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยง หรือป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการแข่งขันมากมาย นอกจากการรักษาแล้ว การให้ความรู้ การสร้างทักษะ การคิดวิเคราะห์ จนถึงการใช้ปฏิบัติจะสามารถป้องกันเยาวชนจากปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ได้ “ต้นทุนชีวิตจึงเปรียบเสมือนขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณีของไทยที่ดั่งาม ที่อยู่ในชุมชนสังคมไทย และทำให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูเจริญเติบโต มีความเข้มแข็งด้านจิตใจ สังคม สติปัญญา และสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข”

มุมมองการทำงานด้านเด็กและเยาวชน

เมื่อมองการทำงานด้านเด็กและเยาวชนสามารถจำแนกเป็นลักษณะใหญ่ๆ คือ

๑. การทำงานด้านเด็กและเยาวชนที่มองปัญหาเป็นตัวตั้ง

การทำงานจะมองเยาวชนว่าเป็นวัยที่มีความเสี่ยง เป็นปัญหา ให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วหาวิธีการแก้ไขมากกว่าป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา ซึ่งการแก้ปัญหานี้มักมีความซับซ้อน ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ การดำเนินงานทำได้ภายใต้งบประมาณที่จำกัด ทั้งยังหวังผลการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทำให้เกิดความท้อแท้ได้ง่าย ซึ่งการมองการทำงานแบบนี้เรียกว่าเป็นการแก้ปัญหาแบบวัวหายล้อมคอกหรือการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืนและตรงจุด

๒. การทำงานด้านเด็กและเยาวชนที่มองต้นทุนชีวิตเป็นตัวตั้ง

การทำงานจะมองเด็ก และเยาวชนเป็นวัยที่มีพลังความคิดสร้างสรรค์และมีศักยภาพตามความถนัดของตนเอง ให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมที่มีส่วนร่วมทั้งในส่วนของครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียนและชุมชน การทำงานในรูปแบบนี้เรียกว่าเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงทรัพยากรภายในชุมชนและภายนอกชุมชน นำไปสู่การบูรณาการอันเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันจากปัจจัยเสี่ยงและป้องกันปัญหาที่ต้นเหตุ ซึ่งทางแผนงานฯ พัฒนาขึ้นมาเป็นแนวคิดของต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย

คุณสมบัติ ๕ ประการในการสร้างต้นทุนชีวิตที่ดีของเด็กและเยาวชน

๑. ต้นทุนชีวิตยิ่งมากเท่าใดก็จะยิ่งลดพฤติกรรมเสี่ยงได้มากขึ้น
๒. ต้นทุนชีวิตยิ่งมากจะทำให้ประวัตรยะเวลาการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงได้นานขึ้น
๓. ต้นทุนชีวิตมีผลเกี่ยวข้องกับการเกิดและยับยั้งพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และสภาพครอบครัวในบริบทต่างๆ
๔. ต้นทุนชีวิตมีความเชื่อมโยงแบบบูรณาการกับพฤติกรรมที่ดีอีกหลายประการของเยาวชน
๕. ต้นทุนชีวิตบางข้อ/บางกลุ่มมีความสำคัญต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง แผนงานสุขภาวะเด็กและเยาวชน โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพและสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี ได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือวัดต้นทุนชีวิตของเยาวชนไทยทั่วไป ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศเพื่อร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันให้เยาวชนและป้องกันปัญหาหรือพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยประกอบด้วย ๕ พลัง คือ พลังตัวตน พลังพลังครอบครัว พลังสร้างปัญญาพลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังชุมชน เครื่องมือวัดต้นทุนชีวิตของเยาวชนไทยที่พัฒนาขึ้นมานั้น เป็นเครื่องมือที่เป็นตัวชี้วัดเพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวังกลุ่มเยาวชนจากสภาพแวดล้อม และปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งผลของ

การวัดต้นทุนชีวิตของเยาวชนนั้น จะทำให้เราทราบถึงจุดอ่อนของต้นทุนชีวิตของเยาวชนในด้านต่างๆ และนำไปสู่การพัฒนาหรือเสริมสร้างต้นทุนนั้นๆ โดยอาศัยกิจกรรมที่ตรงกับการพัฒนาต้นทุนตามที่ต้องการ

๕ พลังสำคัญเสริมสร้างต้นทุนชีวิต

เครื่องมือสำรวจต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนไทย เป็นวิธีง่ายๆ ที่ทำให้เด็กเยาวชน และครอบครัวรู้จักตนเองได้ดียิ่งขึ้น แต่ด้วยความแตกต่างในช่วงวัย สังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ทำให้การสร้างกระบวนการสำรวจต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนถูกปรับให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย และสามารถสำรวจต้นทุนชีวิตที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมีการพัฒนาเครื่องมือสำรวจต้นทุนชีวิตให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศ ซึ่งจะสำรวจทั้งที่เป็นต้นทุนภายในและต้นทุนภายนอกของตัวเด็กเอง อันประกอบด้วย ๕ พลัง ได้แก่ พลังตัวตน พลังครอบครัว พลังสร้างปัญญา พลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังชุมชน ดังนี้

๑. พลังตัวตน เป็นการรวมพลังคุณค่าในตนเอง พลังสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นในตนเอง และพลังการสร้างทักษะชีวิตอันได้แก่ การอยู่ในสังคมอย่างสันติสุข การช่วยเหลือผู้อื่น การมีจุดยืนที่ชัดเจน รักความยุติธรรม ไม่แบ่งแยกชนชั้น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ การมีวินัยในตนเองที่จะไม่ข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง

๒. พลังครอบครัว เป็นพลังความรัก ความเอาใจใส่ วินัยและการมีชีวิตที่เป็นแบบอย่าง มีการติดตามและช่วยเหลือที่เหมาะสมเชิงบวก มีปียาวจาในบ้าน มีความอบอุ่นและปลอดภัย

๓. พลังสร้างปัญญา เป็นพลังความมุ่งมั่นในการเพิ่มพลังปัญญา ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔. พลังเพื่อนและกิจกรรม เป็นพลังการทำกิจกรรมในหมู่เพื่อนๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน เกิดวินัยในหมู่เพื่อน เช่น กิจกรรมออกกำลังกาย การเล่นกีฬา สันทนาการนอกหลักสูตร

๕. พลังชุมชน เป็นพลังของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร มีความเข้าใจ เป็นมิตร ไมตรี มีวินัยและเป็นแบบอย่างที่ดี มีปียาวจา มีจิตอาสา มีความอบอุ่นความปลอดภัยภายในชุมชน และมีกิจกรรมร่วมกัน

เครื่องมือวัดต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนไทยโดยอาศัยดัชนีชีวิตเป็นกลยุทธ์ที่เป็นวิธีง่ายๆ ที่ทำให้เยาวชนและครอบครัวทราบทิศทางของตนเองได้เป็นอย่างดี แต่ด้วยความแตกต่างในวัยต่างๆ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และลักษณะครอบครัวสังคมโดยสิ้นเชิง ทำให้ต้องสร้างดัชนีชีวิตต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนมาปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย และสามารถชี้วัดต้นทุนชีวิตที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

คุณสมบัติของเครื่องมือ

๑. ตัวชี้วัดต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนมีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

๒. ตัวชี้วัดต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนยังมีความเชื่อมโยงแบบบูรณาการกับพฤติกรรมที่ดียีกหลายอย่างของเยาวชน

๓. ตัวชี้วัดต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนบางกลุ่มมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ

เครื่องมือฉบับนี้เป็นเครื่องมือที่ได้พัฒนามาจากต่างประเทศซึ่งได้มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของประเทศ เป็นลักษณะของตัวชี้วัดที่ดีที่มีคุณสมบัติของพลังสร้างภูมิคุ้มกัน ได้แก่ ต้นทุนภายในตัวของเด็กเอง และต้นทุนภายนอก ซึ่งประกอบด้วย เพื่อนและกิจกรรม โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน

ดัชนีชี้วัดต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนประกอบด้วย

ดัชนีชี้วัดต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชน ๔๐ ดัชนีชี้วัด โดยแบ่งเป็น ๒ หมวดใหญ่ กล่าวคือ หมวดต้นทุนชีวิตภายนอก (External Assets) และหมวดต้นทุนชีวิตภายในตัวบุคคล (Internal Assets) ดังนี้

หมวดต้นทุนชีวิตภายนอก (External Assets)

๑. พลังครอบครัว

- ๑.๑ ครอบครัวให้การสนับสนุนด้วยความรักและผูกพัน
- ๑.๒ สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจซึ่งกันและกันและปรึกษาได้ทุกเรื่อง
- ๑.๓ มีผู้ใหญ่นอกเหนือจากครอบครัวที่ให้การสนับสนุน
- ๑.๔ ครอบครัวมีวินัย กรอบกติกาที่เหมาะสม และติดตามสมาชิกในครอบครัว
- ๑.๕ รู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยในการใช้ชีวิตที่บ้าน
- ๑.๖ ได้รับการสนับสนุนรวมทั้งบรรยากาศที่ดีจากโรงเรียน
- ๑.๗ ได้รับการติดตามเรื่องการเรียนเป็นอย่างดีจากผู้ปกครองทั้งคำแนะนำและติดตาม

ประเมิน

๒. พลังชุมชน

- ๒.๑ ผู้ใหญ่ที่อยู่ในชุมชนเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญ
- ๒.๒ ได้รับมอบหมายกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน
- ๒.๓ บำเพ็ญประโยชน์ให้ชุมชน
- ๒.๔ รู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยในการใช้ชีวิตในชุมชน
- ๒.๕ ได้รับแรงใจที่ดีจากเพื่อนบ้าน
- ๒.๖ ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดี
- ๒.๗ ชุมชนแวดล้อมมีวินัย และขอบเขตที่เหมาะสมและติดตามสมาชิก

๓. พลังสร้างปัญญา

- ๓.๑ รู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยในการใช้ชีวิตที่ โรงเรียน
- ๓.๒ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
- ๓.๓ ความกระตือรือร้นในกิจกรรมการเรียน
- ๓.๔ ความผูกพันกับโรงเรียน
- ๓.๕ รักการอ่านหนังสือ
- ๓.๖ โรงเรียนมีวินัยและขอบเขตที่เหมาะสมและติดตามผลงานและพฤติกรรมของเด็ก
- ๓.๗ ให้กำลังใจและกระตุ้นในการเรียนหรือกิจกรรมที่ดีจากผู้ปกครองและครู

๔. พลังเพื่อนและกิจกรรม

- ๔.๑ เยาวชนมีกิจกรรมสันทนาการนอกหลักสูตร
- ๔.๒ เยาวชนมีการเล่นกีฬาออกกำลังกาย

๔.๓ กิจกรรมทางศาสนา ≥ 1 ชม./ สัปดาห์

๔.๔ การมีนัดกับเพื่อนในกิจกรรมที่ดี

๔.๕ กลุ่มเพื่อนที่เป็นแบบอย่างที่ดี

๔.๖ ได้รับแรงใจที่ดีจากเพื่อน

๔.๗ วินัยในกลุ่มเพื่อน

หมวดต้นทุนชีวิตภายในตัวบุคคล (Internal Assets)

๑. การช่วยเหลือผู้อื่น

๒. การมีจุดยืนที่ชัดเจน รักความยุติธรรม ไม่แบ่งแยกชนชั้น

๓. ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ

๔. วินัยในตนเองที่จะไม่ข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง

๕. มีทักษะในการตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลดีและผลเสียจากการตัดสินใจนั้น

๖. มีทักษะในการคบเพื่อน

๗. มีทักษะในการคบค้าสมาคมกับเพื่อนต่างวัยต่างเพศต่างสังคมตลอดจนต่างวัฒนธรรม

๘. มีทักษะในการปฏิเสธ

๙. มีทักษะในการแก้ปัญหาขัดแย้งด้วย สันติวิธี

๑๐. ตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง

๑๑. ความรู้สึกที่ชีวิตยังมีความหวัง

๑๒. มีเป้าหมายของชีวิตและมองโลกในแง่ดี

และจากรายงานการวิจัยนำร่อง ของนพ.สุริยเดว ทรีปาตี หัวหน้าคลินิกเยาวชน สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี ร่วมกับแอแบ็คโฮล และสำนักกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส. เรื่องคุณภาพเยาวชน : กรณีศึกษานักเรียนสายสามัญ-สายอาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดชลบุรี เชียงใหม่ นครราชสีมา และสงขลา โดยอาศัยเครื่องมือ ตัวชี้วัดต้นทุนชีวิตของเยาวชน

(Developmental Assets) พบว่า

๕ ลำดับแรกของต้นทุนที่เยาวชนประเมินตัวเองมีมากที่สุด

ลำดับที่ ๑. ได้รับความรักและการสนับสนุนจากครอบครัว (๙๓.๗%)

ลำดับที่ ๒. พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีส่วนช่วยเหลือฉันให้ประสบความสำเร็จในการเรียน(๙๑.๑%)

ลำดับที่ ๓. พ่อแม่หรือผู้ปกครองและครู ช่วยผลักดันให้ทำในสิ่งที่ดี (๘๙.๕%)

ลำดับที่ ๔. ชอบที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ (๘๘.๔%)

ลำดับที่ ๕. ต้องการรับผิดชอบการเรียนให้ดีที่สุด (๘๘.๑%)

๕ ลำดับแรกของต้นทุนที่เยาวชนประเมินตัวเองมีน้อยที่สุด

ลำดับที่ ๑. ได้ร่วมกิจกรรมในชุมชนอย่างน้อย ๑ ชม. ต่อสัปดาห์ (๒๘.๒%)

ลำดับที่ ๒. ได้รับมอบหมายหน้าที่ ที่มีประโยชน์และคุณค่าที่ดีต่อชุมชน (๒๙.๑%)

ลำดับที่ ๓. เพื่อนบ้านมีส่วนรับผิดชอบที่จะติดตามเฝ้าระวังพฤติกรรม

(ให้อยู่ในกรอบที่เหมาะสม) (๔๑.๒%)

ลำดับที่ ๔. มีกิจกรรมทางศาสนาหรือทางจิตวิญญาณ(เช่นกิจกรรมวัด สวดมนต์ ฟังธรรม

นั่งสมาธิ) อย่างน้อย ๑ ชม. ต่อสัปดาห์(๔๑.๕%)

ลำดับที่ ๕. พูดยุติความจริงเสมอ ถึงแม้ว่าบางครั้งมันจะไม่ง่ายก็ตาม(๕๑.๙%)

๓ ลำดับแรก สิ่งที่ยาวชนอยากปรับปรุงตนเองมากที่สุด

ลำดับที่ ๑. ขยันเรียนหนังสือ / ขยันทำงาน / แก้ความขี้เกียจ

ลำดับที่ ๒. การควบคุมอารมณ์ของตนเอง / การมีสติ

ลำดับที่ ๓. เชื้อฟังก่อนแม่ / ทำให้พ่อแม่มีความสุข / ทำให้พ่อแม่ภูมิใจ /

ทำให้ผู้ปกครองยอมรับ / รักครอบครัว

เห็นได้ว่าต้นทุนชีวิตของเยาวชนไทยนั้น ขาดจิตสาธารณะ ชุมชนอ่อนแอไม่สนใจกัน ขาดกิจกรรม
ส่วนร่วมทางเห็นศาสนา และขาดความซื่อสัตย์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาของ PAULA DUNCAN, MURPHEY ET AL J (๒๐๐๔) พบว่า ๗ ตัวชี้วัดที่สำคัญ
ในการสร้างเสริมต้นทุนชีวิตของเยาวชนที่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพของเยาวชน ครอบครัว โรงเรียนและ
ชุมชน (Relationships of a Brief Measure of Youth Assets to Health-promoting and Risk
Behaviors) ได้แก่

๑. ความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (Academic achievement)

๒. ได้รับการติดตามเรื่องการเรียนเป็นอย่างดี จากผู้ปกครองทั้งคำแนะนำสื่อการเรียนการสอน ตัวและ
ติดตามการประเมิน (Parental connectedness)

๓. วัยรุ่นมีกิจกรรมสันทนาการนอกหลักสูตร ≥ 3 ชม. / สัปดาห์ วัยรุ่นมีการเล่นกีฬาออก

กำลังกาย ≥ 3 ชม. / สัปดาห์ (Youth program participation: non school program)

๔. บำเพ็ญประโยชน์ให้ชุมชน ≥ 1 ชม. / สัปดาห์ (Volunteer in the community)

๕. ผู้ใหญ่ที่อยู่ในชุมชนเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญและได้รับมอบหมายกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อสังคม
(Empowerment : Value by community)

๖. สร้างทักษะในการตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลดีและผลเสียจากการตัดสินใจนั้น (Planning decision
making)

๗. สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจซึ่งกันและกันและปรึกษาได้ทุกเรื่อง

(Positive family communication)

ต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการสำรวจนักร้องในเด็กกลุ่มอายุ ๑๒-๑๕ โดยส่วนใหญ่ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ระหว่างปิดภาคเรียนเดือนเมษายน ๒๕๕๑ จำนวน ๓๗๑ คน ทั้ง ๕ พลังสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน
ไทย โดยการสำรวจต้นทุนตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมา พบว่า พลังชุมชน มีความอ่อนแอมากที่สุดพอๆ
กับพลังเพื่อนและกิจกรรม แต่ในขณะที่ พลังตัวตนและพลังครอบครัวยังมีความเข้มแข็งที่ดีอยู่
กล่าวโดยสรุปพลังต่างๆที่อ่อนแอมากที่สุด คือ

ลำดับแรกที่อ่อนแอมากที่สุด คือ พลังชุมชน

ฉัน...ร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนเป็นประจำทุกสัปดาห์ (๒๔.๐)

ฉัน...ได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน(๒๙.๔)

ฉัน...มีเพื่อนบ้านคอยสอดส่องและดูแลพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้อยู่ในกรอบที่เหมาะสม (๕๘.๕)

ลำดับถัดไปคือ พลังเพื่อนและกิจกรรม ขาดทั้งพื้นที่ โอกาสและการมีส่วนร่วม

ฉัน...ร่วมกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำทุกสัปดาห์ (๓๙.๔)

ฉัน...เที่ยวนอกบ้านตอนกลางคืนน้อยกว่า ๒ ครั้งต่อสัปดาห์ (๔๔.๕)

ฉัน...ได้เล่นกีฬาหรือทำกิจกรรมของชมรมที่ฉันสนใจในสถาบันการศึกษาหรือกิจกรรมของชุมชนเป็นประจำทุกสัปดาห์ (๖๐.๔)

ลำดับที่ ๓ คือ พลังสร้างปัญญา ซึ่งอ่อนแอด้านความมุ่งมั่นด้วยตนเองมากที่สุด

ฉัน...ทำการบ้านหรือทบทวนบทเรียนทุกวัน (๕๗.๑)

ฉัน...อ่านหนังสือด้วยความเพลิดเพลินเป็นประจำ (๗๑.๔)

ในขณะที่เมื่อเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ ชาย หญิงและเพศทางเลือก พบข้อมูลที่น่าสนใจคือ เพศทางเลือกมีความมั่นใจต่อตนเองสูง แต่ต้นทุนในภาพรวมกลับอ่อนแอกว่าทั้งเพศชายและหญิงหรือ แม้แต่ต้นทุนในแต่ละด้านยังมีค่าต่ำกว่าทั้งชายและหญิงยกเว้นความมุ่งมั่นและมั่นใจในตนเองเท่านั้นที่มีค่าสูงกว่า

ฉะนั้นการสำรวจต้นทุนนำร่องในรายงานนี้แม้ว่าทำด้วยเวลาที่จำกัด ปริมาณผู้ตอบแบบสำรวจที่ไม่เพียงพอรวมทั้งการกระจายตัวของข้อมูลในแง่ระดับอายุ(โดยส่วนใหญ่คือวัย อายุ ๑๒-๑๕ ปี ที่ยังขาดเด็กและเยาวชนกลุ่มอายุที่มากขึ้นจึงยังสรุปเป็นข้อมูลทั้งจังหวัดได้ไม่แม่นยำแต่พอจะบอกจุดอ่อนแอคร่าวๆเพื่อสร้างเสริมต้นทุนที่กำลังย่ำแย่หรือพร่องไปด้วยพื้นที่ กลไกด้านเด็กและเยาวชนรวมทั้งกิจกรรมเพื่อเสริมพลังที่อ่อนแอต่อไป

ข้อเสนอแนะมาตรการการสร้างต้นทุนชีวิตที่เร่งด่วนจากเด็กและเยาวชนจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

มาตรการเร่งด่วนที่สุด คือ

๑. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ โครงการจิตอาสา (ช่วงบ่าย หรือ นอกเวลาเรียน)
๒. กิจกรรมร่วมกับชุมชนที่ตัวเองอาศัยเช่น ทำความสะอาดหมู่บ้าน รักษาต้นไม้ แหล่งน้ำ กำจัดขยะ
๓. กิจกรรมวัฒนธรรมและศาสนาเช่น โครงการอบรมแหล่งประวัติศาสตร์ มัคคุเทศก์ ทำความสะอาดวัด ฟังธรรมะ ผ่านวิทยุชุมชนทั้งจังหวัด (กระจายเสียงตามรอบเวลา)
๔. กิจกรรมสัปดาห์ปิดที่ร่วมมือกิจกรรมเช่น รมรณรงค์การปิดทีวี อินเทอร์เน็ต (สร้างกิจกรรม เหนือความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ครอบคลุมเด็กด้อยโอกาสด้วย)

มาตรการด่วนถัดไป

๑. ติดตามทบทวนบทเรียน เผยแพร่กระจายเสียงทักษะเด็ดในแต่ละวิชาจากผู้ชำนาญการในการสอน
๒. โครงการดาวพิเศษ (เฝ้าระวังภัยต่างๆ คนแปลกหน้า และการพูดคุยทักษะแก้ปัญหาที่บั่นทอนเยาวชน)
๓. รมรณรงค์ออกกำลังกาย และเล่นกีฬาในทุกกลุ่มอายุ
๔. ชมรมในโรงเรียน ร่วมกับชุมชนเพื่อกิจกรรมที่หลากหลายทั้งในและนอกรั้วโรงเรียน

มาตรการที่รอได้

๑. กิจกรรมสร้างมิตรรอบบ้าน
๒. พัฒนากิจกรรมพื้นเมืองของอยุธยาที่มีเด็กเยาวชนและครอบครัวร่วมกัน (ประจำหมู่บ้านหรือตำบล)
๓. ความปลอดภัย ระดับบ้าน โรงเรียนและชุมชน ระบบเฝ้าระวัง จัดการ กำหนดเกณฑ์ ดูแล

ต่อเนื่อง

๔. โครงการปียาจากระดับ บ้าน โรงเรียน ชุมชน

ต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนไทย (Developmental Assets)

ในปัจจุบันสังคมในโลกยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นในสังคมมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านอาชญากรรม เศรษฐกิจ ความเสื่อม

โทรมทางด้านวัฒนธรรม และสิ่งสำคัญพบว่าการแก้ไขปัญหาดังนั้น มองปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นตัวตั้ง เมื่อเกิดปัญหาแล้วจึงค่อยแก้ไข ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ตรงกันข้ามการเสริมสร้างให้เกิดการป้องกันน่าจะเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ และสามารถที่จะแก้ไขปัญหาดังนั้นได้มากกว่า แม้ว่าทุกวันนี้มีหน่วยงานต่างๆ ให้ความสนใจในการสร้างกิจกรรมเพื่อให้เยาวชนมีทางเลือกเพิ่มขึ้น แต่ก็ไม่สามารถหยุดยั้งปัญหาความเสี่ยงต่างๆ ที่กำลังทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นได้ อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่มีปริมาณไม่มากพอกับจำนวนเยาวชน และชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมดังกล่าว ดังนั้นการสร้างเครื่องมือสำรวจต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนไทยทั่วไปจึงมีความจำเป็นอย่างมากเพราะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เยาวชน ครอบครัวและสังคมเกิดภูมิคุ้มกันที่แข็งแรง เพื่ออนาคตของประเทศชาติต่อไป

แนวทางการแก้ปัญหาเด็ก เยาวชน โดยสโลแกนที่ว่า **ขจัดร้าย ขยายดี สร้างภูมิคุ้มกัน** มีความจำเป็นที่ต้องทำไปด้วยกัน แม้ว่าวันนี้การขจัดร้าย และขยายดีมีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมแต่ก็ยังป้องกันปัญหาได้ไม่เต็มที่ อันเนื่องมาจากภูมิคุ้มกันที่ไม่ดี หรือจะเรียกว่าต้นทุนชีวิตต่ำนั่นเอง

"ต้นทุนชีวิตยิ่งสูงพฤติกรรมเสี่ยงยิ่งน้อย ต้นทุนชีวิตยิ่งต่ำพฤติกรรมเสี่ยงยิ่งมาก"

การทำงานด้านเด็กและเยาวชนที่มองต้นทุนชีวิตเป็นที่ตั้ง (Positive model ; DA Developmental Assets) จะมองเด็กและเยาวชน เป็นวัยที่มีพลังความคิดสร้างสรรค์ และมีศักยภาพมากให้มีความสำคัญกับการมีกิจกรรมส่วนร่วมมาก สร้างการส่งเสริมคุณภาพไว้เป็นเกราะป้องกันจากภาวะเสี่ยง สร้างการมีส่วนร่วมกิจกรรมต่อชุมชนที่ชัดเจน มองการแก้ปัญหาแบบบูรณาการโดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่น สร้างทางออกที่หลากหลายแก่เยาวชนในการแก้ปัญหา ดำเนินการได้ตามชุมชนท้องถิ่นทุกแห่ง ตามทรัพยากรที่มีในพื้นที่ และสื่อให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของเด็ก เยาวชน ชุมชน และครอบครัว